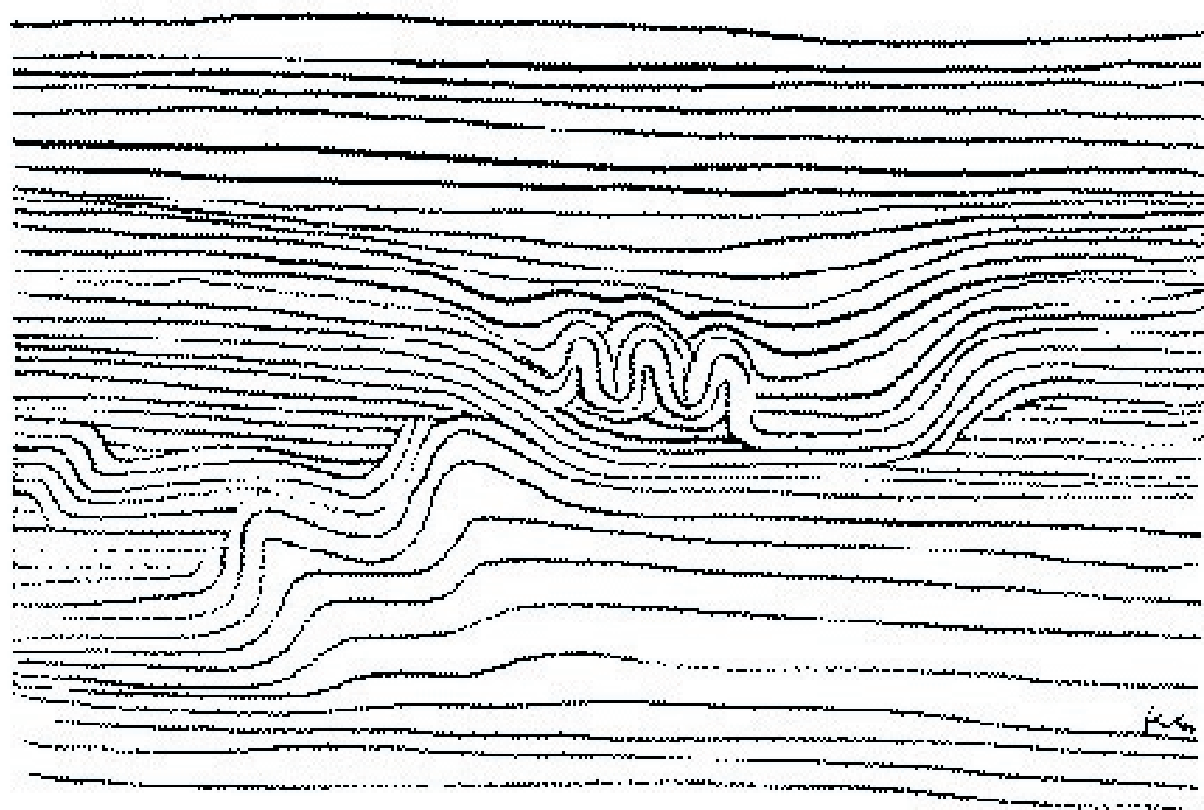

PROGRAM

EFTERÅR 1995

SEMIOTIK

Center for Semiotisk Forskning

Center for Semiotic Research · Centre de Recherches Sémiotiques

AARHUS UNIVERSITET

Forside : Paul Klee : "Quelle im Strom", 1934.

Kære semiotisk nysgerrige læser,

Hermed præsenteres seminarprogrammet for Center for Semiotisk Forskning, således som det vil forløbe fra september til december 1995. Centret tager i dette semester hul på tredje år af den kontraktperiode, som er fastlagt for dets program i Dynamisk Semiotik, støttet af Danmarks grundforskningsfond og Aarhus Universitet. Seminarrækken er dels et tilbud til alle interesserede uanset faglig baggrund og med særlig adresse til unge forskerspirer, specialeskrivende eller ph.d.-"studerende", hvor de end er indskrevet, som i en eller anden henseende berøres af betydningens problematik; alle kan frit følge disse seminarer og kan komme ind i informationskredsløbet efter behov; der er adgang til de specifikke forskermøder efter henvendelse med angivelse af forskningsemne. Dels er seminarrækken et udtryk for Centrets foretrukne arbejdsmåde, idet dens emner og diskussionsmiljø svarer til programmets problemstillinger og til den frit debatterende grundforskning, de giver anledning til; denne mundtlige formidling af ideer og ny erkendelse - som på én gang kan være højst specialiseret og dog i princippet er direkte forståelig for enhver interesseret udrustet med en smule gå-på-mod - hører i sig selv med til det kollektive forskningsarbejde som en vigtig komponent.

Det, der tilbydes, er således ikke en eksportpakke, men en adgang til den interne, fundamentale og afgørende debat og begrebsudvikling i dette semiotiske miljø. Det er et forskningsmiljø. Uformel og formalisabel vejledning på forskellige niveauer kan etableres, og der kan etableres arbejdsgrupper af deltagere med særinteresser.

Semiotik kan også studeres som suppleringsfag og endda som overbygningsfag ved centret, gennem Det humanistiske Fakultet, AU.

To nye seminarer realiseres i dette semester. Det ene forestås af forskningsadjunkt Svend Østergaard og giver en sammenhængende indføring i den dynamiske semiotiks basale teknik og tænkemåde, dvs. i principperne for katastrofeteoretisk modellering ved analyse af betydningsforekomster. Det andet seminar forestås af ph.d.-forsker Mads Storgaard Jensen og fremlægger nye dynamiske principper for en analytisk tilgang til etik og pragmatik, dvs. til de semiotiske reguleringer, som fungerer i menneskers normative omgang med mennesker i situationer; dette felt er meget relevant for filosoffer og angår alle andre med narratologi, udsigelse og interaktion inden for synsvidde.

Til gengæld figurerer det internationale seminar ikke på programmet; det findes alligevel, idet Østergaards seminar - som henvender sig til avancerede debutanter - enten afholdes på dansk eller på engelsk, alt efter deltagelsens sammensætning; arbejds sproget er engelsk, så snart blot én deltager ikke behersker dansk. Det samme

princip anvendes også på de øvrige seminarer.

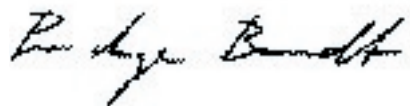
Centrets arkiv og bibliotek indeholder en mængde materiale, som kan lette tilgangene og informere om nyudviklinger i det internationale miljø, som dette center er en del af.

Centret koordinerer Erasmus-netværket European Semiotic Studies, som hvert år udsender studerende, ny til syv andre semiotisk relevante universiteter i Europa (interessetilkendegivelser vedrørende studieophold modtages fra og med december måned).

Som det fremgår af separat udsendt information, indledes efterårssemestret af en international conference med titlen *Chance, Love and Logic. C. S. Peirce & Evolution*; den afholdes på Aarhus Universitet i dagene 8.-9. september.

Meddelelser om gæsteprofessorer og gæsteforelæsere i efteråret 1995 vil senere blive udsendt. Vi håber bl.a. på besøg af den amerikanske lingvist *Eve Sweetser*, men kan endnu ikke præcisere arrangementet. Det samme gælder to mindre kollokvier, *Narration and Cognition* og *Origins of Language*, som vi håber at kunne få i stand.

På gensyn i Finlandsgade -

Per Aage Brandt

KALENDER

Efterår 1995

September

Tirsdag	12.09	15-18	Etik og pragmatik I	
Onsdag	13.09	11-13	Betydningdannelse og katastrofeteori I	14-16 Almen Semiotik I
Torsdag	14.09	12-14	Semiolingvistik I	15-17 Psykosemiotik I
Tirsdag	26.09	15-18	Etik og pragmatik II	
Onsdag	27.09	11-13	Betydningdannelse og katastrofeteori II	14-16 Almen Semiotik II
Torsdag	28.09	12-17	<i>Forsker møde, DGF-gruppen</i>	

Oktober

Tirsdag	10.10	15-18	Etik og pragmatik III	
Onsdag	11.10	11-13	Betydningdannelse og katastrofeteori III	14-16 Almen Semiotik III
Torsdag	12.10	12-14	Semiolingvistik II	15-17 Psykosemiotik II
Tirsdag	24.10	15-18	Etik og pragmatik IV	
Onsdag	25.10	11-13	Betydningdannelse og katastrofeteori IV	14-16 Almen Semiotik IV
Torsdag	26.10	12-17	<i>Forsker møde, DGF-gruppen</i>	

November

Tirsdag	07.11	15-18	Etik og pragmatik V	
Onsdag	08.11	11-13	Betydningdannelse og katastrofeteori V	14-16 Almen Semiotik V
Torsdag	09.11	12-14	Semiolingvistik III	15-17 Psykosemiotik III
Tirsdag	21.11	15-18	Etik og pragmatik VI	
Onsdag	22.11	11-13	Betydningdannelse og katastrofeteori VI	14-16 Almen Semiotik VI
Torsdag	23.11	12-17	<i>Forsker møde, DGF-gruppen</i>	

December

Tirsdag	05.12	15-18	Etik og pragmatik VII	
Onsdag	06.12	11-13	Betydningdannelse og katastrofeteori VII	14-16 Almen Semiotik VII
Torsdag	07.12	12-14	Semiolingvistik IV	15-17 Psykosemiotik IV
Tirsdag	19.12	15-18	Etik og pragmatik VIII	
Onsdag	20.12	11-13	Betydningdannelse og katastrofeteori VIII	14-16 Almen Semiotik VIII
Torsdag	21.12	12-17	<i>Forsker møde, DGF-gruppen</i>	

SEMINARET I ALMEN SEMIOTIK

ved Per Aage Brandt

Onsdage (ulige uger), kl. 14 - 16, lok. 219

- 13.09 *Om 'naturalisme' i semiotisk filosofi*
- 27.09 *Ting, tegn og metaforisk logik*
- 11.10 *Sweetser om ords betydninger*
- 25.10 *Talmy om narration og kognition*
- 08.11 *Manjali om aktanternes dynamik*
- 22.11 *Jakobson og den poetiske tekst*
- 06.12 *Erotik, logik og idealisering*
- 20.12 *Æstetikken og det imaginære*

'Naturalisme' vil her sige orientering mod de forhold i verden, herunder betydningens verden, som ikke tilhører 'frihedens rige', men som besidder en 'natur'. At tegngivning finder sted i enhver kultur er således en 'naturlig' ting: fænomenet tegn hører altså til det menneskeligt naturliges område, hvor arbitrære de historisk realiserede tegn end er - de er 'naturligt arbitrære' i kraft af en konstitution, som paradoksalt nok medfører en vis 'frihed'. Der åbner sig naturligt i den menneskelige virkelighed et mulighedsfelt, et felt af svækkede nødvendigheder, så at sige, som er af afgørende betydning for denne virkelighed: den sletter sit eget grundlag og oplever intet andet fundament end selve de historisk givne tegndannelser. Den bliver da naturligt anti-naturalistisk: hermeneutisk, eksistentielistisk osv. Men universalierne i perception, følelse og forestillingsliv, sprog, kommunikation og handling fortsætter upåagtet og umærkeligt deres organiserende arbejde bag vor bevidsthed, og som dens aktive forudsætninger. Hvori dette mangfoldige arbejde består, er det forskningens opgave at undersøge. Ikke for at vise, at der hersker naturlig determination, hvor vi har troet, at der ingen var, men netop for at forstå den fænomenologisk uomtvistelige *indeterminations* natur: de processer, hvorved betydningens verden naturligt og universelt holdes åben inden for upåagtede grænser, uden for hvilke den bæres af lovmæssigheder, hvis slagskygger i det bevidste da er dettes 'indefinissable' eller 'principper'. Den beklageligt udskældte 'fornuft' er et centralt eksempel på noget sådant. Men ingen nok så irrationel bestræbelse fjerner de bærende lovmæssigheder, betydningens 'materie'; bestræbelsen blotter kun denne materies bestanddele mere end vore spontane rationelle rutiner gør - fordi den anvender enkelte udvalgte principper mod andre: fundamentalistisk politisk-religiøs adfærd er eksempelvis enklere end politisk-etisk adfærd, fordi den første kun anvender strukturen i

etnisk patos (gruppeidentifikation og hævnlogik) som motivation, men ikke situations- og begrebsanalyse.

Seminaret tager sit afsæt i sådanne almene betragtninger, men skal først og fremmest udfolde problematikker fra aktuel og semiotisk relevant forskning.

SEMINARET I SEMIOLINGVISTIK

ved Lene Fogsgaard og Per Aage Brandt

Torsdage 14.09 · 12.10 · 09.11 · 07.12, kl. 12 - 14, lok. 219

Seminaret beskæftiger sig alment med sproglig *syntaks og semantik* i en semiotisk sammenhæng, som omfatter dels *udsigelse og pragmatik*, dels *objektrepræsentation og metaforik*, dels endelig *logik og fænomenologi*. Et samlende element er 'stemmatikkens' kanoniske sætningsteori og dens fastholdelse af denne frastiske strukturs semantiske 'ladning' i kraft af kasedynamik, prædikation og adverbial (circumstant-)scenografi. I dette semester vil **sætningsindlejring** stå øverst på dagsordenen. Relativer, interrogativer, kompletiver, komparativer, adverbialbisætninger, sætningskløvnings. Hvad er deres kognitive grundlag, og hvad er deres diskursive virkninger?

Et hertil hørende og hidtil underbelyst fænomen vil blive undersøgt: lineariseringen af sætningens 'stemma' ('træ') -

- (1) Fordi Jensen driller, behøver du ikke at græde. (Tag dig sammen).
- (2) Du behøver ikke at græde, fordi Jensen driller. (Der er meget andet at græde over).

SEMINARET I PSYKOSEMIOTIK

ved Bent Rosenbaum og Per Aage Brandt

Torsdage 14.09 · 12.10 · 09.11 · 07.12, kl. 15 - 17, lok. 219

I dette seminar diskuteres betydning i relation til subjektivitet. Den strukturelle psykoanalyse (Lacans Freud) har længe været semiotisk doxa, men fænomenologiske og tekstsemiotiske analyser kalder på en problematisering af forestillingen om en diskursiv og symbolsk *konstituering* af det, vi kalder et subjekt. Det perceptive ego,

det pragmatiske selv og det imaginære 'mig' synes ikke at udgå fra en (hegeliansk) spaltning, men fra en Peirce-triade-lignende originær trefoldighed. Dermed følger muligheden af en anden 'metapsykologi', som bedre lader sig forbinde med kognition og realistisk semiotisk teori; 'det Ubevidste' - hverken ego eller selv - fremtræder da som en klarere bestemmelse af tankens emotionelle basis i den seksuelt aktive del af erindringen, alias den mindst vilje-styrbare og derfor også *amodalt* repræsenterede del af motivationsapparatet (den prototypiske 'rene kendsgerning' er formentlig en forestilling eller overbevisning om det begærede objekt - et 'fantasme'). Sagen har relevans for den mulige bestemmelse af psykosernes semiotiske manifestationer, som seminaret har inddraget empirisk. I dette semesters sessioner vil vi da beskæftige os med dette begreb og denne størrelse **begær**, som af humanister hyppigt anvendes, som om der forelå en plausibel teori om sagen; hvad der foreligger er en mængde interessante intuitioner forbundet med erotik, forførelse, seksuel ophidselse, 'kønsproblematik' og almindelig idéhistorie. Er 'begæret' en psykisk eller psykosemiotisk realitet af en eller anden art? Kan 'begær' analyseres? Er det kønsspecifikt? Er det kulturspecifikt? Lader det sig 'naturalisere' i det menneskeligt imaginære?

BETYDNINGSDANNELSE OG KATASTROFETEORI

ved Svend Østergaard

Onsdage 13.09 · 27.09 · 11.10 · 25.10 · 08.11 · 22.11 · 06.12 · 20.12

kl. 15 - 17, lok. 219

Menneskene interagerer dynamisk med hinanden og denne dynamik stabiliseres på et makroniveau i de sociale og politiske institutionelle former og på et mikroniveau simpelthen i omgangsformer (pragmatikken). I den dynamiske semiotik antager man imidlertid, at de udtryksformer, hvormed menneskene kommunikerer med hinanden, også har en *intern* dynamisk organisering.

For at illustrere forskellen kan vi tage maleriet som eksempel. Maleriet kan referere til en *ekstern* social eller æstetisk konflikt. Imidlertid fremtræder intet maleri som æstetik, medmindre det organiserer en *intern* konflikt mellem *farve*, *figur* og *strøg*.

Ud over a) *de æstetiske former* vil vi på seminaret især beskæftige os med b) *de sprogligt organiserede betydningsformer* (lingvistik) samt c) *de narrative former* (narratologi). Undersøgelserne af de tre områder vil være organiseret ud fra følgende fire spørgsmål:

1. Under hvilke antagelser kan hver af disse områder siges at have en intern dynamisk struktur?

2. Hvad er relationen mellem en intern og en ekstern dynamik? Kan det tænkes, at den interne er en funktion af en ekstern social/fæno-fysisk dynamik? Det vil i så fald give en "realistisk" fundering af betydningen.

3. I hvilket omfang kan den matematiske teori for dynamiske systemer, herunder især katastrofeteorien, udviklet af René Thom, afgive modeller, hvormed disse områder kan analyseres og "forstås"? For lingvistikens vedkommende vil en ambitiøs hypotese være, at de dynamiske modeller gør det muligt a) at klassificere elementære betydningsenheder, det der i fagterminologien kaldes skemaer, b) at forstå skemaet som en funktion af elementære eksterne dynamiske scenarier, og c) at redegøre for disse elementære enheders indbyrdes forbindelse.

4. Hvilken status har den matematiske model i betydningsvidenskaberne? Vi vil her diskutere forskellige opfattelser af matematikkens ontologiske grundlag.

ETIK OG PRAGMATIK

ved Mads Storgaard Jensen

Tirsdays 12.09 · 26.09 · 10.10 · 24.10 · 07.11 · 21.11 · 05.12 · 19.12
kl. 15 - 18, lok. 219

I vores omgang med hinanden er der værdier på spil, værdier, som motiverer handlingen i det hele taget. Tit støder vi på konflikter, der i de sociale praksisser er søgt reguleret via eksplicite love og forskrifter. Også implicite regler justerer interaktionen, fra høflighedsformer til overleverede vaner af rationaliserede handlingsmønstre. Formernes funktion er at holde interaktionen "på plads", at optimere den, hvilket sker via imperativer, der søger at påtvinge handlingen dens form ('søger', fordi vi er i besiddelse af en frihed, en kunnen, til at negligere imperativet). Vores pragmatiske liv er gennemsyret af en præskriptivitet, af en *burden*, der kan siges at være etik i to henseender, nemlig som en almen præskriptivitet, der overlejrer de sociale regler, og som filosofisk disciplin, der studerer præskriptivitetens fundament. Etik beror således både på en pragmatisk og en kognitiv rationalitet.

Denne seminarrækkes intention bliver at afdække en lang række af etikens grundproblemer. Hvordan er den pragmatiske virkelighed indrettet, hvorledes er relationen mellem dens forskellige sfærer, hvad er en etisk situation? Hvordan er forholdet mellem deskription og præskription, hvilke værdier er genstand for nor-

mativitet, hvilken logik eller skematik beror normativiteten på, er denne logik universel eller kulturelt betinget? I semesterets løb vil en række af det pragmatiske livs manifestationer blive taget op til undersøgelse; det være sig en behandling af begreberne frihed, lighed og retfærdighed, af dyre- og naturetiske spørgsmål, af juridiske og politiske problemstillinger og af krig. Dertil kommer de erkendelsesteoretiske og meta-etiske emner, der må vise sig.

FORSKERMØDER

ved forskningsgruppen i Dynamisk Semiotik (Danmarks Grundforskningsfond):

P. Aa. Brandt, P. Bundgård, A. M. Dinesen, L. Fogsgaard, Morten Lind, S. Nordahl Lund, A. Thing Mortensen, L. Schack Rasmussen, Bent Rosenbaum, Chris Sinha, S. Østergaard m. fl.

Torsdage 28.09 · 26.10 · 23.11 · 21.12, kl. 12 - 17, lok. 219

Forskermøderne gennemarbejder den dynamiske semiotiks teoretiske grundlag ud fra problemstillinger i semiotisk filosofi, semiotisk katastrofeteori, semio-lingvistik, psyko-semiotik, kognitiv psykologi, tekno-semiotik og æstetik.

Her vil Ph.D.-studerende efter nærmere aftale kunne præsentere og få diskuteret oplæg om emner med tilknytning til forskergruppens.

Tidsskriftet

ALMEN SEMIOTIK

Ældre numre af *Almen Semiotik* kan rekvireres hos forlaget:

1/90	<i>Tema: C.S. Peirce</i>	udsolgt
2/90	<i>Tema: Kognition</i>	88,-
3/91	<i>Tema: Narrativitet</i>	88,-
4/91	<i>Tema: Lingvistik & Æstetik</i>	88,-
5/92	<i>Tema: Computersemiotik & Psykosemiotik</i>	88,-
6/93	<i>Tema: Det simple og det komplekse</i>	88,-
7-8/94	<i>Tema: Tid</i>	168,-

Nr. 9-10/95 *Tema: Filosofi og semiotik – udkommer september 1995*

ALMEN SEMIOTIK bestilles hos: Aarhus Universitetsforlag.

BOGUDGIVELSER

Per Aage Brandt

LA CHARPENTE MODALE DU SENS

Analyse af modaliteterne - et forsøg på en nytænkning af Greimas' teori ud fra et begreb om de modale fænomeners dynamik.

Aarhus Universitetsforlag, 1992. 370 sider. **Kr. 348,-**

Bestilles hos Aarhus Universitetsforlag.

Per Aage Brandt

DYNAMIQUES DU SENS

Aarhus Universitetsforlag, 1994. 280 sider. **Kr. 198,-**

Bestilles hos Aarhus Universitetsforlag.

Per Aage Brandt

MERE BYRDE TIL KULTUREN

Femten stykker om fornuftens grænser

Essays.

Rævens Sorte Bibliotek, Politisk Revy. 160 sider. **Kr. 152,-**

Bestilles hos boghandleren.

Per Aage Brandt

MORPHOLOGIES OF MEANING

Aarhus Universitetsforlag, 1995.

Bestilles hos Aarhus Universitetsforlag.

Hans-Erik Larsen

THE AESTHETICS OF ELEMENTS

Aarhus Universitetsforlag, udkommer efteråret 1995.

Bestilles hos Aarhus Universitetsforlag.

Anne Marie Dinesen

C. S. PEIRCE. FÆNOMENOLOGI, SEMIOTIK OG LOGIK

Nordisk Sommeruniversitet, 1994. 150 sider. **Kr. 60,-**

Bestilles hos boghandleren eller Nordisk Sommeruniversitet..

Anne Marie Dinesen

GRUNDBOG I SEMIOTIK

Semiotikkens grundlæggende begreber. Introduktion til Saussure, Hjeltslev, Greimas, Derrida og Peirce.

Akademisk Forlag, 1994. 123 sider. **Kr. 148,-**

Bestilles hos boghandleren.

Anne Marie Dinesen og Frederik Stjernfelt

SEMIOTIK OG PRAGMATISME

Samleren/Gyldendal, 1994. 150 sider. **Kr. 195,-**

Bestilles hos boghandleren.

Harly Sonne & Bent Rosenbaum

DET ER ET BÅND DER TALER

Gyldendal, 1994. 185 sider. **Kr. 168,-**

Bestilles hos boghandleren.

Lene Fogsgaard

SER/ESTAR OG UDSIGELSEN

En analyse af modalisering ved kopulaverber som bidrag til en diskursiv syntaks.

Basilisk, 1989. **Kr. 100,-**

Bestilles hos Forlaget Basilisk.

Harly Sonne, Bent Rosenbaum & Anne Marie Dinesen (red.)

PIANO

Hommage à Per Aage Brandt

Festskrift i anledning af Per Aage Brandts 50-års dag. En samling af 35 originale teoretiske, poetiske og billedkunstneriske bidrag af bl.a. Ivan Alemida, Jean-François Bordron, Poul Borum, Inge Ellegaard, Per Højholt, Carsten Juhl, Simo Køppe, Kasper Nefer Olsen, Jean Petitot, Lars-Henrik Schmidt, Frederik Stjernfelt og Svend Østergaard.

Aarhus Universitetsforlag, 1994. 375 sider, illustreret. **Kr. 248,-**

Bestilles hos Center for Semiotisk Forskning.

Svend Østergaard

MATHEMATICS OF MEANING

Udkommer efteråret 1995.

Bestilles hos Aarhus Universitetsforlag.

CHANCE LOVE AND LOGIC

C.S. Peirce & Evolution

INTERNATIONAL
CONFERENCE

SEPTEMBER 8 - 9, 1995
UNIVERSITY OF AARHUS

Papers by:

Karl-Otto Apel
J. W. Goethe Universität, GERMANY

Christopher Hookway
University of Sheffield, ENGLAND

Claudine Tiercelin
Université de Tours, FRANCE

Per Aage Brandt
University of Aarhus, DENMARK

Frédéric Nef
Université de Rennes I, FRANCE

Risto Hilpinen
Karl-Franzens-Universität Graz, AUSTRIA

Anne Marie Dinesen
University of Aarhus, DENMARK

Helmut Pape
Universität Hannover, GERMANY

Peder Voetmann Christiansen
Roskilde University Center, DENMARK

OBS: SIDSTE TILMELDINGSFRIST:
25.AUGUST 1995

Center for Semiotisk Forskning

Center for Semiotic Research · Centre de Recherches Sémiotiques

ADDRESS

Center for Semiotic Research
UNIVERSITY OF AARHUS
Finlandsgade 26
DK-8200 Aarhus N

TELECOMMUNICATIONS

Tel. +45 89 42 44 66
Tel. +45 89 42 44 99
Fax +45 86 10 82 28
e-mail semaleph@cfk.hum.aau.dk